

PŘÍLOHA ODERSKÉHO ZPRAVODAJE ● HISTORICKO-VLASTIVĚDNÝ SPOLEK V ODRÁCH

Mládežnické hnutí a kultura ve Vésce

Tento text je součástí kroniky Vésky, kterou vydal vlastním nákladem v roce 1979 pod názvem „Dörfel bei Odrau – Beiträge zur Ortsgeschichte“ (Véska u Oder - Příspěvky k místním dějinám) Ferdinand Olbrich (Rektor na důchodě), rodák z Vésky č. 2, dnes žijící občan Spolkové republiky Německo.

Překlady z německého textu: Dominik Šima z Oder, rodák z Kamenky a Jaroslav Duda z Vésky, členové Historicko-vlastivědného spolku v Odrách.

Od změny století (z 19. na 20.) zažila vesnice nejen řadu technických novot a vylepšení, ale proběhla - urychleně přes zážitky 1. světové války - téměř úplná přestavba životního stylu, která maloměstský svět a falešnou romantiku zahradních besídek smetla a s jistými strnulými formami a návyky se energicky vypořádala.

Velkou zásluhu na tom mělo mládežnické hnutí, které se od roku 1910 stále rozrůstalo a především po světové válce na vesnickou mládež zapůsobilo. Nejznámějšími organizacemi byly „Wandervogel“ (mládežnická organizace, pěstující romantické táboření, turistiku, trampování) a „Turnerjugend“ (německý sokol).

Tito mladí lidé se obraceli proti starým zploštělým zvykům a zkoušeli mládežnický život s co možná nejméně alkoholem a tabákem. Jak bylo dříve obvyklé, nad bavlněnou košilí škrobené poprsí se stojatým límcem a manžetami z gumy nebo celuloidu nošené, tyto symboly maloměstství, toto oblečení se stojatými límci bylo mládeži vyměněno krátkými kalhotami, lehkou blúzou a kazajkou. Z hospod se starými pitnými zvyky vandrovali ven do boží přírody a těšili se z toho. Vybudovali si vlastní noclehárny jako např. v Dolejších Kunčicích, vandrovali, sportovali, cvičili, pěstovali lidový tanec i divadla a otevřeně diskutovali. Vedli statisíce k silnému citovému společenství a probudili jejich zodpovědnost.

Hudební pedagog Walter Hensel, rodák z „Finkensteinu“ u Moravské Třebové a spoluzakladatel „Wandervogelu“, vzbudil v mládeži lásku k lidovým písním a zpěvu. S loutnou a kytarou byla nyní mládež na cestách, na putování. Rozšiřovala tak svůj rozhled a našla ve vlastních domovech anebo i v jiných místech cestu k lidovým divadelním skupinám, společenstvím občanů, tělocvičným a sportovním kroužkům, zpěvným a instrumentálním skupinám.

Také byl ještě nový duch doby do vsi vtažen. Hodně sedlákových synů se snažilo získat lepším vzděláním na měšťanské a zemědělské škole, učení a kurzy na zimních školách a dalších vzdělávacích ústavech větší vzdělání a širší obzor. Lidová univerzita a lidová knihovna umožnila zainteresovaným mladistvům další soukromé vzdělávání.

Také ve Vésce našlo toto nové smýšlení vstup a stoupenice. Pod vedením učitele Otty Wisofského se tvořil v letech 1926/27 amatérský ochotnický herecký spolek. První kratší kusy jako: Kocour a pan učitel, Já musím jednou ven, ... byly ještě zahráné na starém jevišti vypůjčeném z Heřmanic. V zimě 1934 se vytvořil divadelní

kroužek - už pod vedením Josefa Golda mladšího - při společné práci na novém pěkném jevišti pro sál dědičného rychtářství s kulisami pro 2 místnosti a pro jednu místnost s typickým prostředím (s krajinkou). Dřevo pro jeviště sponzoroval Josef Gold starší, stolařské práce obstaral stolař Sommer, který potřebnou lepenku přivezl z lepenkové továrny „Annino údolí“ na Podhradí u Vítkova.

Pozadí místnosti s krajinkou a oponou namaloval malíř Kobiela z Oder. Jeviště nabízelo dostačující prostor také pro větší divadelní kroužky. Veškeré výdaje činily bez dřeva asi 3 000 Kč. Byly částečně přes dárců pokryté a pak z čistého výnosu (divadelních her) uhrazené. Nejvíce čistého výnosu ovšem plynulo neustále ke kulturním účelům, především „Německému kulturnímu svazu“ nebo „Svazu Němců“. Různé divadelní hry z tohoto amatérského (ochotnického) souboru, které byly uvedené, bych chtěl na památku vyjmenovat:

- Příslib za sporákem
- Požární hlídka
- Přes mlýnský splav
- Nový kovář
- Chamtivý sedlák - posvícenský host
- Drahá domovina
- Ztracený dvůr - (ztracený) sedlák
- Jörg Mertens - syn vřesoviště
- Šumění salaší a protěž alpská 1937
- Mateřská láska (poslední dílo k svátku Den matek 1937)

V letech 1930 - 31 si vytvořili mladí lidé z Vésky a Heřmanic kytarovou skupinu (kapelu) pod vedením Bruna Paulera z Heřmanic, která tímto způsobem dle ideálů hudebního hnutí z „Finkensteinu“ (hnutí Waltera Hensela z Finkensteinu u Moravské Třebové) cvičila a zkoušela. Prostřednictvím této skupiny byla především upravená lidová píseň dál šířena, která byla pro loutnu a kytaru Walterem Hensemlem znovu odhalena a předělána.

Při rozličných akcích se mohli hudebníci a zpěváci o první vavřiny zasloužit. Také staré lidové tance byly prostřednictvím této skupiny hrané a zkušeny.

Bartošovická nebo-li vesnická písnička. Z Vésky je mi (vesnická) píseň jako „Bartošovická písnička“ známa. Pani Johanna Weselská ji v (Oderských) domovských listech č. 181 z října 1979 nazvala „Vesnická písnička“ (bývalého) okresu Oder. Má tam jednu řadu slok o dalších vesnicích, které ale ve Vésce byly sotva známé nebo zpívané.

V následujících (slokách) je pokus představit tuto písničku ve Věščanském nářečí.

(Následuje 6 slok písně, která je místy šitá černým humorem, líčí 9 vsí Oderského okresu. Přeložená je pouze sloka o Vésce):

*Of's Dörfle grad em Metternoacht,
Ve Vésce zrovna o půlnoci, to když
do hon se an tuodkranke Mon gebroacht.
na smrt nemocného muže přinesli.*

*Dar Pfarrer, dar wor sehr derschrocke:
Farář, ten byl velice vyděšený:
„Potztausend, doas is' ja a Koamitzer Brocke!“
„Zatraceně, to je ale Kamenský kus!“*

Lidové zvyky a tradice udržované ve Vésce

Zvyky ve vesnici se točily jednou kolem selského roku a po druhé kolem svátků církevního roku, s nimiž právě rolnické obyvatelstvo mělo velmi úzkou souvislost. Od 1. světové války, výskytem rádia a auta nebo motorky, lidové zvyky na vesnici velice silně ochabovaly. Co ještě zbylo a co já jako kluk a později jako mladší člověk jsem ještě zažil nebo si zapamatoval, následně zdůrazním a popíšu. Přitom ale v žádném případě tato představa nevznáší nárok být úplně správná a kompletní.

Tříkrálová voda (*Dreikönigswasser*): Staré tradice na selském dvoře začaly svátkem Třech králů. Od faráře v kostele s posvěcenou tříkrálovou vodou procházel otec rodiny domem, maštalí, stodolou, kropil prahy, dveře a vrata svěcenou vodou a psal na dveře: K + M + B 19 . . . , aby tím nemoci, epidemie, bídu a nebezpečí odehnal a o úspěšnou úrodu a dobrou sklizeň prosil.

Slaměný medvěd o masopustu („*Struohbahr zur Fasnoacht*“): Odpradávná předávaný - tradovaný lidový zvyk byl s „Fašankem“ (Fasnoacht = Fasnacht, z toho Fasching = masopustní úterý) spjatý. Pravděpodobně na starodávný zvyk „Vyhánění zimy“ je tanec „Slaměných medvědů“ (Struohbahrs = Strohbären) na masopustní úterý přes vesnici od usedlosti k usedlosti vztahovaný.

Jeden mladík, celý ustrojený slaměným oblekem, na řetězu popoháněčem nebo popoháněči vedený, s prutem v ruce, se kterým on na ploty a vrata mlátil, aby kolem zlé duchy a zimu zahnal, tančil tak vesnicí, samozřejmě následován vesnickou mládeží, která pak v hostinci nebo uvnitř tanečního sálu tancem v kruhu přátel fašank ukončila. (*Dnešní masopust vnímáme jako dobu od Třech králů do Popeleční středy podle staré tradice spjaté se zabijačkami, plesem a masopustní zábavou.*)

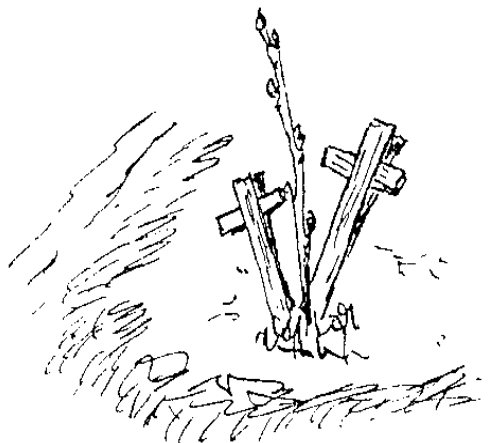
Hasičský bál („*Feuerwehrball*“): Samozřejmě také, vedle masopustu i jiné taneční slavnosti byly udržovány. Především byl každý rok hasiči jejich hasičský bál na sále fojstství uskutečněn, přičemž skutečně staří a mladí, chudí a bohatí tancovali až do brzkých ranních hodin následujícího dne. K tomu se každý asi tak kolem půlnoci v jídelně hospody na výměnku vepřovým nebo hovězím řízkem (Schnitzel) nebo svíčkovou ještě jednou řádně posílil. Některý rok prováděli masopustní bál (veselici) také další spolky jako kulturní svaz, sdružení zemědělců atd.

Řehťačky a Stráž hrobu („*Ratschen und Grabwach*“): Hodně zvyků bylo o velikonočním čase pozorováno. Velký pátek nebyl doma žádný svátek (*nebo den pracovního klidu*). Na zelený čtvrtek zazněly brzy ráno při bohoslužbě zvony ke slávě naposledy, pak ticho a klid až do Bílé soboty ráno.

Během tohoto času chodili ministranti s chrástítkem a řehťačkami přes dědinu, aby to ranní, odpolední a večerní klekání oznamovali. V návaznosti na bohoslužbu na Zelený čtvrtek nesl farář ciborium („*zdobená stříška nad oltářem na čtyřech podpěrách*“) s nejsvatější svátostí (*mešní chléb,*

hostie) - někdy také monstrance (*zdobená schránka na vystavování hostie*) k svatému hrobu, která byla postavena vlevo od hlavního vchodu farního kostela pod kůrem.

Celý následující den a na Velký pátek drželi od rána do večera 17 hodin vždy 2 ministranti a 2 nebo 4 hasiči stráž hrobu, ministranti klečíc, hasiči stojíc. Hasiči z Vésky, Heřmanic a Kamenky se ještě navíc domluvili a postavili svoje muže. Každou půl hodinu přišli ze sakristie 2 nebo 4 strážci, vedení „kapitánem“ ke Svatému hrobu a vyměnili s obřadními poctami jejich kamarády. Ale v čase, když nedrželi stráž, se posílili zpravidla v hostinci „U Schmieda“ zavinačem, houskami a pivem. Na Velký pátek ráno se měli všichni s tekoucí vodou umýt, ale ne s vodou ze studny, aby určitým nemocím, především takových očí, zamezili. Voda musela být nabrána ještě před východem slunce.

Dřevěné křížky s větvičkou měly ochránit pole před nepřízní počasí. Kresba Ferdinanda Olbricha.

Svěcení ohně a zhotovených dřevěných křížků („*Feuerweih und Kreuzermachen*“): Na bílou sobotu byl při bohoslužbě v minulosti oheň a s ním také dřevo (pro zhotovení křížků) posvěceno. Od všech usedlostí byly menší nebo větší kousky dobře rozštěpitelného dřeva, asi 20 – 30 cm dlouhého, k posvěceným řevavým uhlíkům vkládány, aby také toto dřevo posvěcené bylo. Z těchto kousků byly na Bílou sobotu domácími pány nebo jejich dětmi dřevěné křížky vyřezávány, to znamená: jedna asi 10 – 15 cm dlouhá, 2 cm široká a ½ cm tlustá (*silná*) dobře rozštěpitelná tříska, z posvěceného dřeva, byla příčným směrem do půlky rozštípena a jedna asi 6 – 8 cm dlouhá příčka, stejné šířky ale nepatrné tloušťky do spáry vsunuta, tak aby tím jeden menší dřevěný křížek vznikl. Tento křížek tak zasunul pan domácí, někdy s dětmi a s čeledí na Velikonoční neděli odpoledne, společně s jednou na Květnou neděli posvěcenou rozkvetlou větvičkou do pole, aby 2 křížky s 1 větvičkou jívy stály vždy na 4 rozích obdělávaného pozemku. Prostřednictvím těchto zasunutých křížků měla být odehnána od polí krávkva, krupobití nebo sucho, ale také nečas a bouřka.

Setbová jízda na koních („*Saatreiten*“): V jiných vesnicích, především na Kravařsku v Hladkých Životcích byla k Velké noci provozována setbová jízda. Sedláci jezdili na svých koních, které kněz předtím požehnal, kolem rolí a přes jednotlivé dvory, aby se takovýmto způsobem vyprosila ochrana a Boží požehnání pro pozemky.

Pomlázka („*Schmeckoster*“): Pro děti byla Velikonoční doba docela obzvlášť zajímavá, poněvadž obdržely takzvanou „pomlázku“. Každý kmotr k Velké noci svému kmotřenci něco daroval.

Kromě těchto - často s cibulovou slupkou nahnědo nabarvených - velikonočních vajíček, rozmanitých „Bratlekoláčů“ (na zakulatěném, asi na 45 cm v průměru velikém prkně z lipového dřeva vyválených) nebo „Troatscherkoláčů“, („*Troatscher*“ byly jako „Bratlekoláče“, ale s tvarohem, mákem, povidly, džemem naplněné a drobenkou posypané nebo s třešněmi, půlenými švestkami, jablkovými nebo hruškovými kousky pokládané. Většinou byly na 3 hrany zahnuté tak, aby téměř tři- nebo šestiúhlé vypadaly.) dostali kmotřenci ještě něco praktického, většinou nějaké drobné doplňky k oblečení, nějaký oblek, kalhoty, šaty, boty atd. Kmotřenci byli u nás k Velké noci daleko více obdarováni než k Vánocům.

Prastarý zvyk - přeskok svatojánského ohně v páru značil, že svatba nebude daleko. (obrázek z „*Alte Heimat*“ 3/2003)

Šmigrust („*Schmeckostern*“): Zvyk, který se až do poslední doby udržoval, byl Šmigrust. Mladí jinoši a muži si obstarali „Kroanlebeerrutt“ (větev z jehličnanu jalovce), nebo si upletli ze 3 resp. 4 tenkých vrbových proutků asi 40 – 60 cm dlouhý karabáč, stočený a mohl být nošený v kapse u kalhot, a s ním pak byly na Velikonoční pondělí děvčata a mladé paní na nohy a zadní stranu „mláčené“, aby se tímto způsobem zlé duchy a demony vyhnat mohly. Za to pak obdrželi od takto „napravených projevů“ jednu nebo více skleniček vaječných likérů, svatojánské, hruškovici atd., s pečivem podávané. Je přirozené, že mladík při dobrotách tento zvyk velice rád provozoval, není třeba vysvětlovat, ba dokonce byl dost zlomyslný, jestliže se cizí hoši v jeho revíru nečekané objevili.

Kácení máje („*Maibaumfällen*“): Poslední duben byla na vesnickém náměstí (na návsi) u usedlosti Gerlicha č. 20 jedna lepší májka (májový strom) vesnickou mládeží vztyčena a až do skácení strážena. Toto kácení májky bylo často doprovázeno ve formě nějaké hry, divadelní hrou typic-

kou různými postavami, která probíhala někdy dost neomaleně (*s hrubším vtipkováním*). Ozdobený vršek májky nesla děvčata před ostatními účastníky na taneční sál, kde muzika zahrála k poslechu „Maikränzchen“ (Májový věneček).

Slunovrat – resp. Svatojánský oheň („*Sonnwend – bezw. Johannisfeuer*“): Zpravidla 21. června, na den (letního) slunovratu byl u nás zapalován oheň. Zpravidla to byl čas sklizně sena (*doba senoseče*). Mladí jinoši společně hledali a sbírali trnité keře, suché dřevo, klestí atd. a svázeli je povozem na hromadu. A ještě k tomu jinoši ale i školní děti sbírali opotřebované košťata z roští pro oheň zapalovaný při slavnosti slunovratu.

Na polní cestě ze selského dvora Rudolfa Olbricha č. 2 k okresní silnici do Heřmanic, souběžná se silnicí do Heřmanic, byla uprostřed „Grendle“ (vlhká louka se studánkou nebo pramenem, odvozeno od slova „Grund“ = Vertiefung - název části mokré, proláklé pastviny s planými ovocnými stromy – špendlíky, mezi Věskou a Heřmanicemi), naskládaná jedna 2 – 4 m vyšší hromada z posbíraného klestí, roští atd. a – poté co se vesnická mládež a další obyvatelstvo za soumraku u hromady shromáždit měli - zapálena. U hořícího svitu metr vysokého vzplanutého plamene byly zpívány písně - zpravidla vlasteneckého charakteru a lidové písně.

Hořela-li hromada zcela jasným plamenem, drželi mladí jinoši jednu nebo někdy i dvě posbírané opotřebované koště z roští v plamenech, až uschlé proutí koště začalo hořet a utíkali pak s těmito hořícími pochodněmi po cestě nebo silnici do Heřmanic, házeli tyto hořící pochodně do vzduchu anebo se točili jako ohnivý kolotoč. Zcela ohořelé koště bylo hozeno zpátky do ohně.

Byla-li hromada klestí téměř celkem shořená, vyzkoušeli jinoši příležitostně také s jejich děvčaty skok přes plameny. Po odpovídajícímu rozběhu přeskočili s jedním mohutným skokem přes plameny, aby při tom přes vzplanutý oheň očištění a napravení byli. Posměch si ovšem musel tentýž nebo tatáž přesto nechat líbit, když ten nebo ta skok přes plameny ne zcela zvládli a o řevavé uhlíky zavádili nebo dokonce v nich přistáli.

Z našeho kopce jsme mohli vidět a rozeznat směrem na Fulnek, asi tak od Valteřovic (Vrchů) přes Děrné až do Pohoře a Dobešova, tento večer velký počet takových ohňů zapalovaných při slavnostech slunovratů v dalších místech a obcích.

Posvícení – Posvěcení kostela („*Kirmes*“): Krátce před začátkem sklizně obilí (žní), v neděli po 2. červenci na Navštívení Panny Marie (Maria Heimsuchung), bylo ve Věsce slaveno „Posvícení“ (=Posvěcení kostela), jediný den, na kterém se - vyjma svateb - podávaly 2 rozdílné pokrmy (*masitá jídla*) k obědu, a kterého se zúčastnili vždy příbuzní z jiných vesnic. Ten den končil vždy posvícenskou zábavou („*Kirmeskränzchen*“), taneční slavností (*tancovačkou*), uvnitř sálu rychtářství (*fojtství*).

Pout' na Maria Stein (Maria skála) („*Wallfahrt nach Maria Stein*“): V půli srpna až počátkem září, jakmile většinou předtím bylo sklizeno a do stodol přivezeno obilí, chodilo se putovat.

15. srpna - na Nanebevstoupení Panny Marie (Maria Himmelfahrt) a 8. září - na Narození Panny Marie (Maria Geburt) - byly svátky, o kterých se společně, častokrát s procesí, putovalo, aby poděkovali u Panny Marie – Matky boží v jeskyni za dobrou úrodu (*sklizeň, žně*) a mnoho jiného, aby jí také přednesli další prosby, a vyprosili sobě další pomoc.

Po motlitbách před jeskyní si sedli na jednoduché dřevěné stoly a lavičky – do země byly zaražené 4 kůly a přesto přibité desky (prkna) – posílili se u kávy a buchet anebo u párků a piva, aby si odpočinuli a trochu se posílili na jedenapůlhodinový zpáteční pochod. Pro ty, kdo zůstali doma a pro malé děti koupili dárek z cesty jako sladkosti, velký růženec z marcipánu atd. a šli pak do Věsky zpátky.

Také do Staré vody k „Matce Anně“ byla často pouť, ovšem ne pěšky ale vlakem do Budišova.

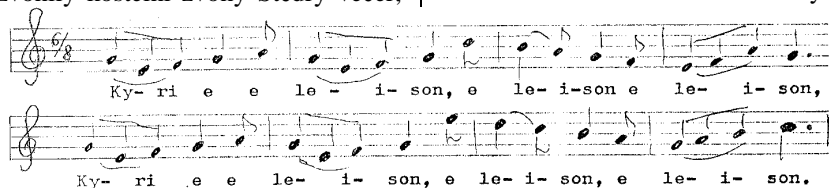
Házení papučí – lití oliva („*Schloappe schmeisse*“): Na večer Sv. Ondřeje („*Andree-Oabet*“ = *Andreas-Abend*) nebo den předem byl děvčaty a svobodnými ženami osud tázán (*pokoušen*). Zkoušeli „házení papučí“. (= Hodit papučí rukou případně nohou) a lití oliva („*Blei gisse*“). Když při prvním hození špička boty do světlice ukazovala, pak v následujícím roce se dal očekávat nápadník.

Házení slaměné panenky („*Kleppel schekke*“ = *Klöppel schicken*): Byla tradice, která na mlácení obilí navazovala. Byla to 50 – 60 cm dlouhá sláma, spletená do panenky, která sousedům do stodoly byla hozená, která s vymlácením obilí ještě nebyla hotová. Tu slaměnou panenku si nechtěl žádný dvůr ponechat. (*Klöppel* = *srdce zvonu, palička xylofonu, apod. - v podobě slaměné panenky, ohnuté slámy svázané do panenky - symbolizující ukončení prací s vymlácením obilí. Bijící palička nebo odbíjející zvon ukončil (odbil) práci.*)

Mikuláš („*Neckl*“) a **Vánoční svátky**: Poslední velký okruh svátků rolníkova roku (selského roku) byl Mikuláš – Vánoce, který byl ještě v hodně starém zvyku oslavován. Na den před Mikulášem („*Neckl*“ = *Nikolaus*) chodily u nás 2 odlišné figury do domů, nejdříve světec a s ním také společník „*Kroampes*“ (= *Krampus*, jedno strašidlo připomínající čerta). Světec s biskupskou čepicí a berlou, čert úplně černý, s rohy a ocasem, řetězem, prutem a pytlem, aby nejdřív neposlušné děti k pořádku přiměl nebo na příkaz světce dárky naděloval. Mikuláš přinesl dětem jenom někdy sladkosti, ale hodně častěji to, co sedlák sám vyprodukoval: jablka, vlašské ořechy, možná někdy kousek perníku. Většinou se nacházel v míse jeden z houskového nebo kynutého těsta tvarovaný a upečený Mikuláš s hlavou, rameny a nohami, tzv. „*Neckl*“, jehož vzhled zvyrazňoval oči, ústa, nos a knoflíky rozinkami.

Uprostřed dvacátých let (20. století) byl u toho také vícekrát Mikuláš z perníku („*Pfafferkuche*“) na přední straně přelepený barevným Mikulášem na papíru. Ojedinele pak dostávali děti také Mikuláše z čokolády. Všichni neposlušní se také někdy museli spokojit s jednou krmnou řepou. Ale tak přísní byli málokterí rodiče.

Na Štědrý večer přišel Ježíšek („*Christkindl*“), často se dvěma anděly, do domů, ojedinele také s čerty („*Kroampes*“) k dětem. Práce v domě a ve stáji musely být časné ukončeny, zvířata byla zcela obzvlášť dobře nakrmená. Přesně v 18 hodin odzvonily kostelní zvony Štědrý večer,

Počáteční takt z latinské mše, která byla velmi často uváděna na půlnoční mši kostelním sborem Kamenskou hudební skupinou ve farním kostele Věska pod vedením Bruna Löwa z Kamenky.

poukázaly „*Böllerschüsse*“ (výstřely jako z děla používané při slavnostních příležitostech) na návis v horní části vesnice na jeho začátek, které vystřelili Vésští myslivci z pušek, aby tímto způsobem oznámili začátek Štědrého večera.

Rodiny se shromáždily s dětmi a čeledí kolem stolu k večeři. Přitom dávali ve většině domech „*Striezl*“ (vánočku) a čaj, vzácně někde rybu, zavináč nebo jiné pokrmy. Většinou pouze na faře musely kuchařky připravit kapry z vlastních anebo z pronajatých rybníků a podávala se pak nejdřív dobrá rybí polévka a hned potom osmažení kapří s bramborovou kaší a salátem nebo kyselými okurkami.

Po večeři – všichni se samozřejmě už na nadílku těšili – přišel podle okolností k malým dětem Ježíšek s anděly, někdy také s čertem a přinesl podle poslušnosti více či méně dárků, které byly už delší dobu více potřebné, méně sladkostí. Nebyli Ježíšek objednan, pak provedl otec rodiny nadílku sám.

Odešel už v průběhu večera do „*Stuob*“ (= *gute Stube* – jizba, světlice) – do nejpěknějšího a nejlepšího pokoje v domě - ve kterém byl již odpoledne vánoční stromek připravený, zapálil svíčky na vánočním stromku a pak zazvonil skleněným nebo kovovým zvonečkem a tím přivolal všechny k nadílce do pokoje.

Nejdříve dostaly dary a dárky děti, pak členové rodiny a samozřejmě také všichni ze služebnictva. Ovšem nebyly tak obsáhlé a drahé jako je to v dnešní době, ale každý dostal něco skutečně potřebného a radost přitom byla větší a upřímnější než je to často k vidění dnes. Také děti nebyly tak rozmazlené. Punčochy nebo rukavice, šála nebo „*Stitzlen*“ (= *Pulswärmer* – náteplíček), snad někdy brusle nebo nové sánky a tak všichni byli bohatě obdarováni od Ježíška. Blažený a pěkný čas, kdy se ještě každý člověk od srdce upřímně mohl těšit z tak prostých věcí.

Po tom se sedělo déle pod vánočním stromkem ve velké světnici, pil se čaj nebo někdy také punč, jedla se vánočka nebo mlsalo cukroví („*Zockerwerk*“ = *Zuckerwerk*, nyní kekсы). Krátce před půlnocí šli všichni kromě malých dětí na půlnoční mši do farního kostela, který byl zvlášť slavnostně vyzdobený a ve kterém pak z kůru (balkonu v kostele) chórový sbor a hudba oživila bohoslužbu plnou dojetí.

Chrám Páně byl k adventním ranním mším zpravidla vždy přeplněný, protože také věřící s Heřmanic, Kamenky a částečně také z Vlkovic se častokrát do kostela brodili přes hluboký sníh, hojně s lucernami v rukou, takže museli být v kostele v podstatě už dost brzy, aby na ně zbylo ještě nějaké místo k sezení.

Z doby od Štědrého večera do Třech králů mám v paměti ještě zvyk s cibulovými slupkami. Do 12-ti půlek cibulových slupek, které měly symbolizovat příštích 12 měsíců následujícího roku, bylo nasypáno trochu kuchyňské soli a pak podle vlastnosti soli zjištěno, zda bude více či méně sucho nebo deštivo, které měsíce příštího roku budou pěknější a lepší anebo které přinesou déšť a vlhko. Ale také tento zvyk byl udržovaný v rodinách již vcelku ojedinele. S výskytem rádia a předpovědí počasí těchto ústavů se spoléhalo již více rolníků na toto hlášení a nechali staré zvyky upadat v zapomnutí.